

Begrippenlijst politieke besluitvorming

Havo 5

Zie blz. 63: in het thema politieke besluitvorming zijn de volgende belangrijke begrippen aan de orde gekomen:

Politiek	In <i>enge</i> zin: De inhoud van het overheidsbeleid én de wijze waarop dit beleid totstandkomt ("Den Haag Vandaag") In <i>ruime</i> zin: Machthebbers zover krijgen dat zij voor jou een zo gunstig mogelijke beslissing nemen.
Gezag	Macht die <ul style="list-style-type: none">• wettelijk is geregeld• wordt gecontroleerd door de bevolking, en• wordt geaccepteerd door de burgers
Macht	Het vermogen om je wil aan anderen op te leggen
Burgerlijke ongehoorzaamheid	Het openlijk de wet overtreden met het doel politici te overtuigen dat het genomen besluit fout is
Ideologie (of: stroming)	Het geheel van ideeën over de mens, menselijke relaties en de inrichting van de samenleving
Progressief	Vooruitstrevend, gericht op verandering
Conservatief	Behoudend, benadrukken wat is bereikt
reactionair	Letterlijk: achteruitstrevend; verlangen naar het verleden
Links	Benadrukken van de gelijkwaardigheid (Overheid heeft een <i>actieve</i> rol om dit ideaal van bovenaf op te leggen.)
Rechts	Benadrukken van de economische vrijheid en eigen initiatief. (Overheid heeft een <i>passieve</i> rol om dit ideaal te bereiken.)
Politieke midden	Links op sociaal gebied, rechts op economisch gebied
Liberalisme	Politieke stroming die uitgaat van de economische vrijheid en de persoonlijke vrijheid.
Socialisme	Politieke stroming die uitgaat van de gelijkwaardigheid en de persoonlijke vrijheid.
Communisme	Politieke stroming die er van uitgaat dat de productiemiddelen in handen van de gemeenschap zullen komen.
Christen-democratie	Politieke stroming die uitgaat van hun uitleg van de Bijbel in het politieke handelen.
Politieke partij	Een groep mensen met ideeën over hoe de samenleving verbeterd en bestuurd moet worden.
One-issuepartij	Politieke partij die zich richt op 1 aspect van de samenleving en daar een duidelijk standpunt over heeft. Bv de Ouderenpartij en de Boerenpartij
Protestpartij	Politieke partij die ontstaat uit onvrede met de bestaande politiek. Bv D66, LPF en LN
Staat	<ul style="list-style-type: none">• Een vast grondgebied of <u>territoir</u>• Op het grondgebied woont een <u>bevolking</u>• Er wordt een vorm van <u>gezag</u> uitgeoefend
Rechtsstaat	Een staat waarin de overheid én de burgers zijn gebonden aan (grond)wettelijke regels en waarin de bevolking beschikt over politieke en sociale rechten.
democratie	Een staatsvorm waarbij de bevolking invloed heeft op de politieke besluitvorming (direct → mensen beslissen zelf indirect → mensen kiezen vertegenwoordigers)
politieke macht	Het vermogen om invloed en controle uit te oefenen op politieke besluiten

Trias Politica	De scheiding der machten (Montesquieu kende de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht.)
Kiesrecht	Het wettelijke recht om volksvertegenwoordigers te kiezen
Lijsttrekker	De persoon die als eerste op de lijst van kandidaten staat.
Voorkeurstem	Een stem die niet wordt uitgebracht op de lijsttrekker
Zwevende keizer	<ul style="list-style-type: none"> • Mensen die niet op een vaste partij stemmen, maar geregeld van partij wisselen • Mensen die vlak voor de verkiezingen nog niet weten op welke partij ze zullen stemmen
Kiesdrempel	Je krijgt pas zetels als er bepaald percentage stemmen is behaald
Kiesdeler	De hoeveelheid stemmen die je nodig hebt voor één zetel
Kabinet	Alle ministers en staatssecretarissen
Informateur	Persoon die onderzoekt welke politieke partijen met elkaar het kabinet kunnen vormen en een regeerakkoord opstelt
Formateur	De persoon die het kabinet maakt (= formeert) en zelf minister-president wordt.
Kabinetscrisis	Het kabinet dient haar ontslag in bij de Koningin
Demissionair kabinet	Aftredend kabinet dat de lopende zaken afhandelt
Regering	Koningin en ministers
Regeerakkoord	Het plan van de coalitie voor de komende 4 jaar.
Parlement	Volksvertegenwoordiging / 1 ^{ste} & 2 ^{de} Kamer / Staten Generaal
Eerste Kamer	Senaat (deel van de volksvertegenwoordiging)
Tweede Kamer	Volksvertegenwoordiging
Fractie	De groep vertegenwoordigers van een politieke partij in een gekozen orgaan
Regeringspartij	De samenwerkende partijen in de regering = coalitie
Oppositiepartij	Partijen die niet in de regering zitten (en de regering zoveel mogelijk tegenwerken)
Vragenrecht	mogelijkheid om info te vragen aan de ministers
Recht van initiatief	mogelijkheid om met wetsvoorstellen te komen
Recht van amendement	mogelijkheid om wijzigingen aan te brengen in wetsvoorstel
Recht van interpellatie	mogelijkheid om de minister te ondervragen
Recht van motie	mogelijkheid om minister te verzoeken iets te doen of te laten
Motie van afkeuring	De Kamer zegt het vertrouwen in de minister op (= motie van wantrouwen)
Parlementaire enquête	Mogelijkheid om onderzoek te doen naar 2 ^{de} Kamergeld
Budgetrecht	Mogelijkheid om rijksbegroting goed of af te keuren
Systeemtheorie	Politieke besluitvorming verloopt volgens de stappen: invoer, omzetting, uitvoer en terugkoppeling binnen de politieke omgeving
Barrièremodel	Politieke besluitvorming waarbij men er vanuit gaat dat er problemen / hindernissen moeten worden overwonnen om je zin te krijgen.
Politieke actoren	Personen, groepen, bestuursorganen en instanties die betrokken zijn bij het politieke besluitvormingsproces (1 ^{ste} tot de 6 ^{de} macht)
Vierde macht	De macht van ambtenaren
Bureaucratie	Organisatie waarvan de werkzaamheden worden gekenmerkt door officiële voorschriften, gescheiden deskundigheid en een duidelijke gezagstructuur
Pressiegroepen	Groepen die trachten invloed (pressie = druk) uit te oefenen op de politieke besluitvorming (→ belangengroepen, actiegroepen en actieorganisaties)
Vijfde macht	De macht van de pressiegroepen
Zesde macht	Massamedia: radio, TV, krant en internet